

СУПЕРВІЗІЯ І СУПЕР

СУПЕРВІЗІЙНИЙ ГАЙДБУК

Шановні педагоги!

Гайдбук «Супервізія і супер Я» створений для освітян, які перебувають у пошуках переконливих відомостей про професійну підтримку й допомогу. Формат гайдбуку — інструкції в широкому сенсі — якнайкраще сприяє швидкому опануванню засад супервізії.

Важливо, що в гайдбуці містяться посилання на додаткові джерела інформації (нормативно-правові акти, посібники УІРО, відеоматеріали тощо), за допомогою яких педагоги можуть поглибити знання. Бонусом гайдбуку є надихаючі історії практиків — супервізантів і супервізорів.

Отже, якщо ви хочете дізнатись більше про процедуру супервізії, корисність професійної підтримки, вибір супервізора, групові сесії, не гайте часу та гортайте гайдбук! Висловлюємо сподівання, що зручна структура, привабливе оформлення і лаконічність видання сприятимуть зацікавленню темою, засвоєнню основ супервізійної підтримки та практичному застосуванню наданих рекомендацій.

З найкращими побажаннями — автори

ЗМІСТ

Супервізія — що це й для кого?

Супервізія — а вона мені потрібна?

Супервізія — як знайти супервізора?

Супервізія — як це відбувається?

Супервізія — які інструменти?

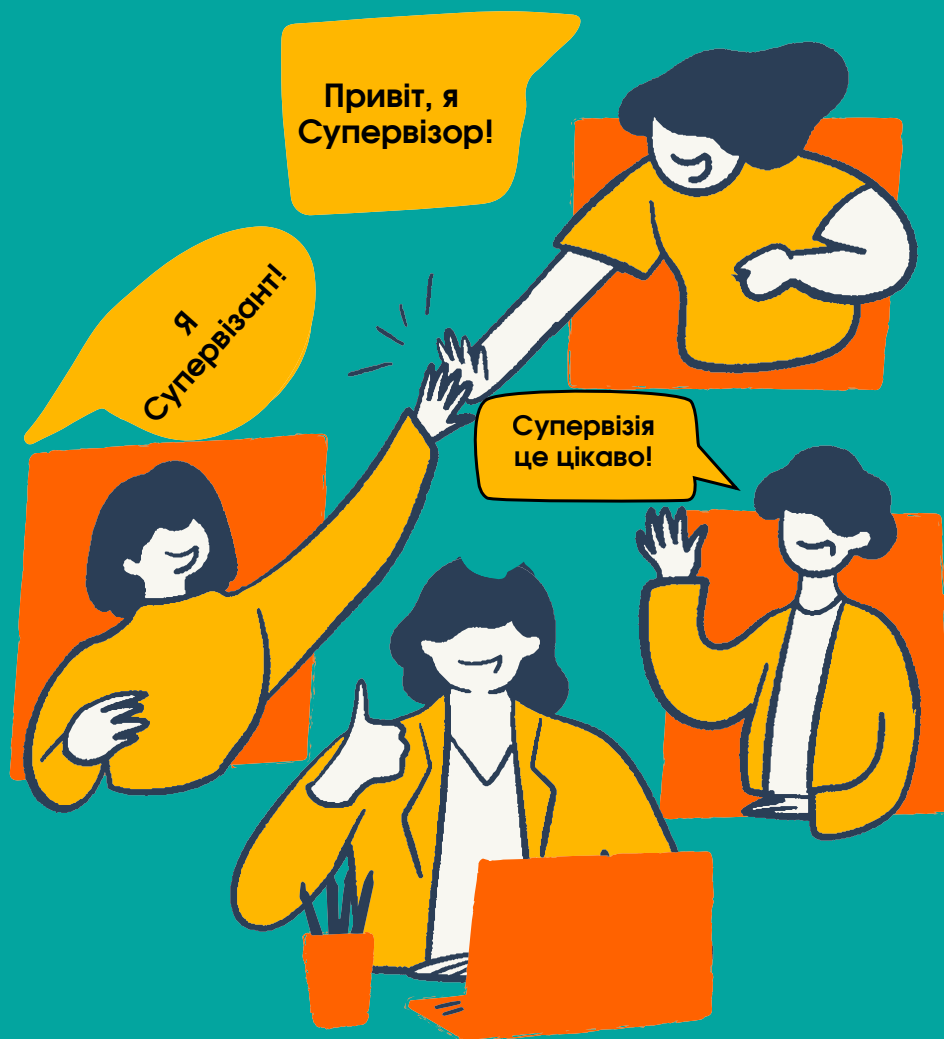

Супервізія — можливо, групою цікавіше?

Супервізія — де взяти інформацію?

Супервізія — що це й для кого?

Чи відчували ви коли-небудь потребу в тому, щоб хтось підтримав вас у професійному плані? Чи були моменти, коли вам бракувало професійної опори або розуміння з боку колег, з якими ви співпрацюєте в закладі освіти? Якщо так, то саме супервізія покликана допомогти вам впоратися з такими запитами та надати необхідну допомогу. Супервізія для тих, хто прагне краще зрозуміти власну педагогічну практику, зануритися в професійні потреби, знайти шлях до реалізації професійних очікувань. До процесу супервізії залучено два ключових учасники — це супервізор та супервізант.

Супервізор (педагогічний працівник, надавач послуг супервізії, сертифікований фахівець) працює як партнер, а не інспектор, допомагає проаналізувати складні ситуації, ділиться практичними порадами й надихає на подальше професійне зростання педагогічного працівника.

Супервізант (педагогічний працівник, отримувач послуги супервізії) прагне вдосконалюватися в професійній діяльності, потребує фахової партнерської підтримки, зацікавлений у власному розвитку.

Пропонуємо матеріали для більш детального ознайомлення:

- [Борисенко Ю. Ціннісні аспекти супервізії в освіті. УІРО. 2024. 13 с.](#)
- [Відеозапис онлайн-заняття, проведеного в межах підготовки тренерів, за темою «Ціннісні аспекти супервізії в освіті»](#)

Супервізор і супервізант взаємодіють на основі принципів супервізії, що визначають правила побудови безпечного й ефективного процесу.

Основні принципи

Людиноцентризм. Ви — головна цінність супервізійного процесу

Доступність. Зміст, форма й методи — зрозумілі саме вам

Відповідальність. Чітка структура та злагоджена співпраця

Академічна доброчесність. Прозорість, правдивість, повага до авторів, чиї матеріали ви використовуєте

Академічна свобода. Разом обираєте зміст, форму та методи супервізії

Добровільність. Участь у супервізії — ваш особистий вибір

Об'єктивність. Жодних упереджень чи оцінювання

Гуманізм та демократизм. Повага до особистості, прийняття різноманітності, свобода висловлювань і відсутність дискримінації

Навчання впродовж життя. Можливість постійно професійно зростати

Принципи, які доповнюють основні, та є не менш важливими

Відкритість. Доступ до інформації, чесний діалог, зворотний зв'язок

Конфіденційність. Особисте залишається особистим та не підлягає розголошенню

Партнерство. Рівноправність та спільні рішення

Довіра та комфорт. Атмосфера безпеки, щирості й підтримки

Супервізійні зустрічі можуть проходити по-різному — усе залежить від кількості учасників та способу організації.

Форми організації та проведення супервізії

за кількістю
учасників

індивідуальна
групова

за способом
організації

очна
дистанційна
очно-дистанційна

Індивідуальна форма передбачає особисту зустріч лише вас і супервізора. Це безпечний простір для глибокого аналізу вашого професійного досвіду, складних ситуацій чи запитів.

Що ви отримуєте:

- можливість детально розібрати вашу конкретну ситуацію;
- максимальну увагу супервізора до ваших потреб;
- індивідуальний підхід і повну адаптацію процесу під вас.

Групова форма об'єднує супервізора та групу учасників (зазвичай від 2 до 10 осіб), які разом аналізують професійні ситуації, діляться досвідом і підтримують одне одного.

Що ви отримуєте:

- простір для обміну думками, підходами й стратегіями — ви зможете почути різні думки та знайти нові рішення;
- колективний досвід групи, який допомагає подивитися на ситуації під новим кутом;
- підтримку не лише від супервізора, а й від колег.

Очна форма — це можливість бути тут і зараз, бачити й відчувати реакції одне одного, будувати живу взаємодію.

Що ви отримуєте:

- пряму, емоційно насичену комунікацію без екранів і затримок;
- швидке встановлення довіри та контакту між учасниками супервізії;
- можливість використання невербального спілкування — міміки, жестів, що підсилює розуміння та підтримку.

Дистанційна форма (зручно, гнучко, доступно) передбачає проведення супервізії за допомогою цифрових технологій.

Що ви отримуєте:

- гнучкий графік: легше узгодити час зустрічей незалежно від місця перебування учасників;
- економію ресурсів: не витрачаєте час на дорогу, що особливо цінно;
- менше навантаження: знижується рівень стресу та фізичного виснаження.

Очно-дистанційна форма поєднує елементи очної та дистанційної супервізії в різних комбінаціях залежно від потреб учасників і конкретної ситуації.

Що ви отримуєте:

- гнучкість і зручність — ви самі можете обирати зручний час і форму участі;
- поєднання переваг обох форматів — живе особисте спілкування та комфорт дистанційної взаємодії;
- індивідуальний підхід — легку адаптацію під ваші професійні запити;
- варіативність та мобільність — немає прив'язки до конкретного місця, що знімає логістичні труднощі.

Обирайте ту форму, яка допоможе вам відчувати підтримку, проаналізувати власний досвід і розвиватися, як фахівець.

Пропонуємо матеріали для більш детального ознайомлення:

- [Стягунова О. Принципи, методи та форми супервізії. УІРО. 2024. 14 с.](#)
- [Відеозапис онлайн-заняття, проведеного в межах підготовки тренерів, за темою «Форми, методи та принципи супервізії»](#)

Супервізія — це безпечний простір для професійного розвитку, підтримки й обміну досвідом. Супервізія враховує ваші потреби, цінності, темп зростання та індивідуальні особливості. Участь у процесі відбувається за вашої згоди й на партнерських засадах з дотриманням конфіденційності. Кожен має право на власну думку. Важливо почути й бути почутим без упереджень.

Пам'ятайте: супервізія — це не про перевірку, а про розвиток! Зробіть крок до якісних змін у своїй професійній діяльності вже сьогодні!

Євгеній Вичка,
супервізор,
завідувач Чорнобаївської
гімназії-філії опорного закладу
освіти «Чорнобаївський ліцей
Чорнобаївської селищної ради
Черкаської області», учитель
предмета «Захист України»

“

Супервізія з предмета «Захист України» — це не перевірка, а дружня професійна підтримка. Її мета — допомогти вчителю побачити сильні сторони власної роботи, поділитися корисними порадами й ідеями. Такий формат сприяє підвищенню впевненості, розвитку майстерності та підняттю самооцінки педагога. Це спільний шлях до покращення навчального процесу, а не контроль чи осуд.

”

Супервізія — а вона мені потрібна?

Мабуть, кожен педагог після того, як ознайомився з поняттям «супервізія», замислювався: «А навіщо мені супервізія?» Відповідь можна знайти у висловлюваннях педагогів-супервізантів:

- «Я вчитель-початківець. Супервізія надає мені можливість обговорити варіанти розв'язання проблем, які виникають у роботі молодого вчителя»
- «Завдяки співпраці із супервізором я можу подивитися на виклики під іншим кутом, знайти рішення, зберегти емоційну рівновагу»
- «Після перерви в роботі відчуваєш потребу в дієвих порадах досвідчених педагогів. Супервізія дійсно допомагає»
- «Робота за новими стандартами НУШ потребує нового бачення підходів до навчання. Усі труднощі розглянули під час супервізії»
- «Мені вдалося скоригувати свою роботу на основі SWOT-аналізу за підтримки супервізора»

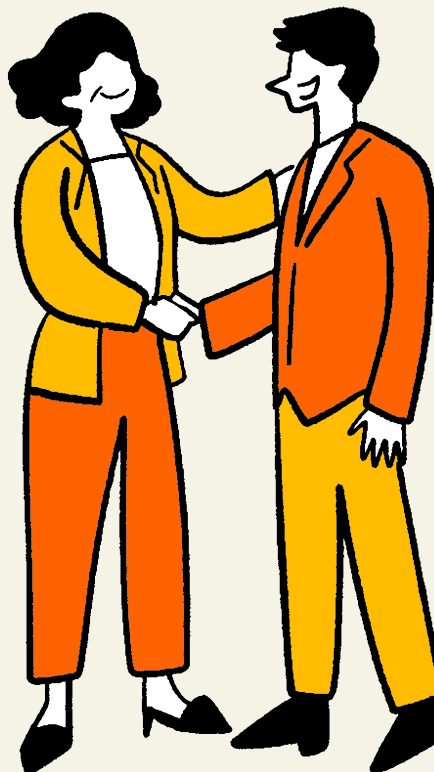

"А навіщо мені супервізія?"

Щоб педагогу було легше зважитися на участь у супервізії в ролі супервізанта, варто звернути увагу на таке:

- супервізія відбувається тільки за його добровільною згодою;
- цей комплекс заходів створено для надання професійної підтримки та допомоги, а не для перешкоджання професійному розвитку;
- ефективною супервізія буде тоді, коли вчитель готовий докласти максимум зусиль, щоб розібратися з проблемами / труднощами, практично їх відпрацювати та підвищити рівень професійної діяльності;
- основна умова — довіра до супервізора, не варто сприймати його як контролера;
- для досягнення бажаного результату важливо реагувати на рекомендації в позитивному ключі, шукати варіанти реалізації цих рекомендацій.

Лях Наталія,
супервізантка,
учителька фізики
та математики
КЗ «Мангушський опорний
заклад» загальної середньої
освіти I-III ступенів»
Мангушської селищної ради
Маріупольського району
Донецької області

“

Супервізія стала для мене цінним простором професійного зростання та натхнення. У цьому процесі я відчула підтримку, змогла подивитися на власну роботу з нової перспективи та усвідомити важливість саморефлексії. Це була нагода зупинитися, переосмислити свій педагогічний шлях і побачити, що навіть маленькі зміни здатні привести до великих результатів. Супервізія нагадала, що вчитель теж потребує середовища для розвитку, де він отримує ресурси й сили для того, щоб упевнено рухатися вперед і відкривати нові можливості для себе та своїх учнів.

Хочу поділитися цим досвідом і щиро запросити колег спробувати супервізію, адже вона дарує відчуття підтримки, надихає на нові ідеї та допомагає відкривати власний потенціал.

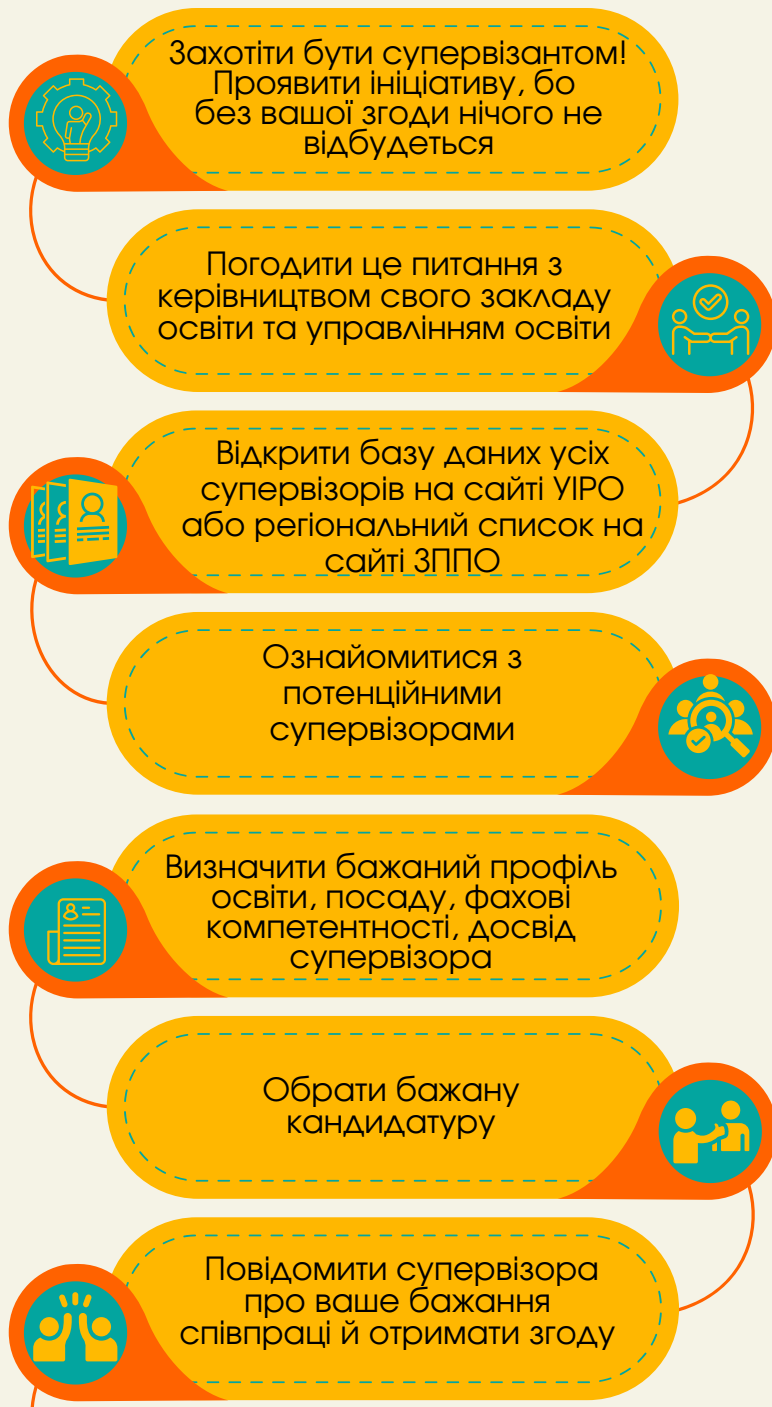
”

Супервізія — як знайти супервізора?

Для багатьох педагогів, які хочуть отримати супервізійну підтримку, складним є питання пошуку супервізора. Пропонуємо вам ознайомитися з алгоритмом, який спростить пошуки й приведе вас до фахівця.

"Як обрати супервізора?"

Процедура стає можливою в разі згоди обох сторін.

База даних з інформацією про супервізорів розміщена на сайті державної установи «Український інститут розвитку освіти» в розділі [«Професійний розвиток»](#). Списки щорічно оновлюються та доповнюються. Ви можете обрати супервізора за своїм профілем та бажанням. Зважаючи на те, що однією з форм супервізії є дистанційна, при виборі супервізора можна не прив'язуватися до регіону. Головне, щоб ви довіряли цій людині!

[СПИСОК СУПЕРВІЗОРІВ НА ВСЕУКРАЇНСЬКОМУ РІВНІ,
ЯКІ ПРОЙШЛИ НАВЧАННЯ ЗА ПРОГРАМОЮ ПІДГОТОВКИ НАДАВАЧІВ
ПОСЛУГ З ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДТРИМКИ ТА ДОПОМОГИ ПЕДАГОГІЧНИМ
ПРАЦІВНИКАМ \(ЗДІЙСНЕННЯ СУПЕРВІЗІЇ\) У СФЕРІ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ У 2024 РОЦІ](#)

[СПИСОК СУПЕРВІЗОРІВ,
ЯКІ ПРОЙШЛИ НАВЧАННЯ ЗА ПРОГРАМОЮ
ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ СУПЕРВІЗОРІВ
ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ ПРЕДМЕТА «ЗАХИСТ УКРАЇНИ» У 2025 РОЦІ](#)

Інформацію про регіональних супервізорів можна уточнити на сайтах обласних закладів післядипломної освіти

Супервізія — як це відбувається?

ЦИКЛ СУПЕРВІЗІЇ або

“
Супервізійна сесія — це період здійснення супервізором комплексу заходів із надання професійної підтримки та допомоги супервізанту
”

Кожна конкретна супервізійна сесія являє собою цикл, який складається з взаємопов'язаних компонентів і може бути повторений стільки разів, скільки потрібно для досягнення поставленої цілі.

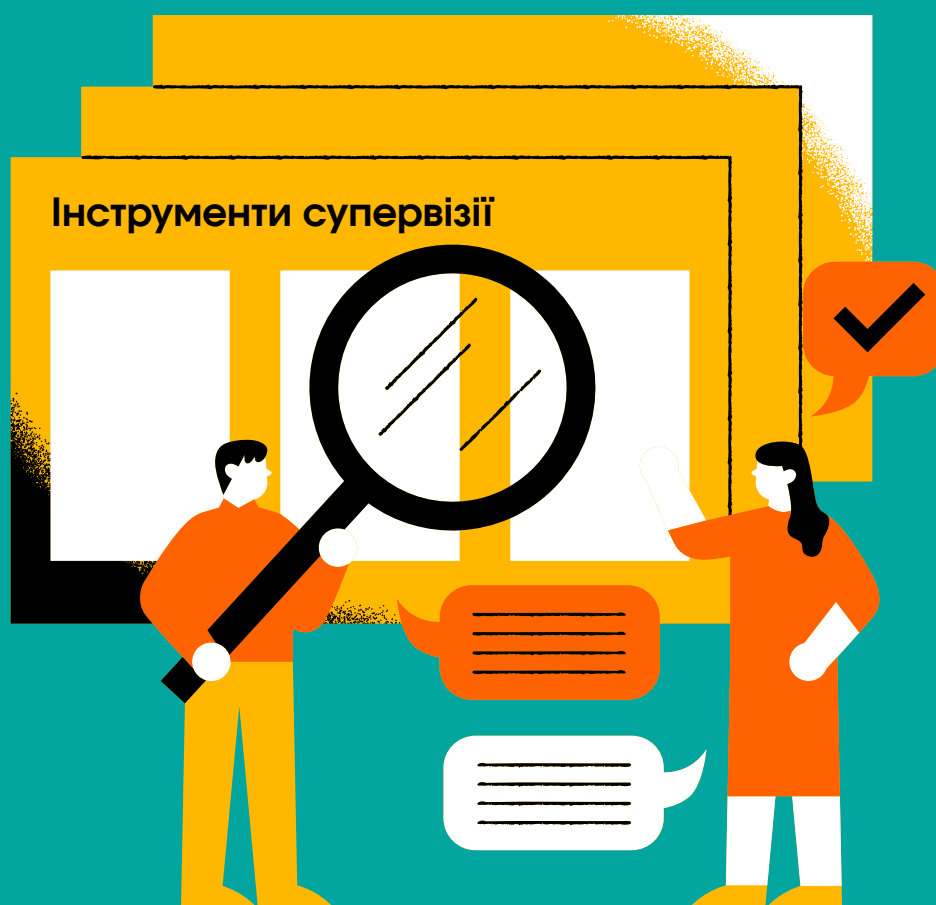

Фонарюк Тетяна,
супервізорка,
учителька української мови
та літератури
Чернівецького ліцею № 6
імені Олександра Доброго
Чернівецької міської ради

“

*Найприємніший момент
супервізії — це рефлексія (коли ви
«знайшли вихід із лісу»). Ви нарешті
бачите всю картину: де ви були,
куди йшли й чого досягли. Етап
відкриття нової сили всередині
себе. Це момент, коли ви
перетворюєте труднощі на
джерело мудрості!*

”

Супервізія — які інструменти?

Досі сумніваєтеся, чи потрібна вам супервізія? Спробуйте поглянути на професійну підтримку по-новому, ознайомившись з інструментами, за допомогою яких вона здійснюється. Очевидно, вам було б цікаво пройти самооцінювання. Корисним є отримання стороннього фахового погляду на свої уроки чи заходи. А підготовка плану довгострокового професійного розвитку значно полегшить задачу з подальшого планування і сприятиме розкриттю вашого потенціалу. Тож нумо дізнаватись про інструменти супервізії! Уже сьогодні ви можете заповнити форму самооцінювання (див. нижче), яка є ключем до формулювання запиту з метою звернення до супервізора.

Форми самооцінювання

- [Форма самооцінювання керівника закладу загальної середньої освіти](#)
- [Форма самооцінювання вчителя щодо готовності до системної реалізації вимог державних стандартів загальної середньої освіти та професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти»](#)
- [Форма самооцінювання вчителя предмета «Захист України»](#)

Форми спостереження

- [Форма спостереження за управлінською діяльністю керівника закладу загальної середньої освіти](#)
- [Форма спостереження за уроком](#)
- [Форма спостереження за уроком \(навчально-практичним заняттям\) інтегрованого курсу «Захист України»](#)

[Портфоліо супервізанта](#)

[План довгострокового професійного розвитку педагогічного працівника-супервізанта](#)

[Щоденник рефлексії супервізанта](#)

[Кейс супервізора](#)

Уманська Тамара,
супервізорка,
тренерка НУШ, учителька
української мови
та літератури, зарубіжної
літератури
Кремінського ліцею № 5
Кремінської міської ради
Луганської області,
методистка ЛОІППО

“

Трьома китами супервізії вважаю супервізійну бесіду, керовану корекційну практику, рефлексійну сесію на засадах співпраці. Ресурсом і джерелом самовдосконалення є рефлексійна сесія-зустріч «Учитель мовно-літературної галузі НУШ» із різноманітними формами мотивації та оцінювання, зокрема надихальними, цифровими, кінестетичними рекомендаціями супервізанту після виявлення потреб і моделювання подальшого професійного розвитку.

Супервізія — це ваш ресурс професійного розвитку! Набуваймося разом!

”

Супервізія —
МОЖЛИВО,
групою
цікавіше?

У вас є можливість обирати форму супервізії за кількістю учасників. Це може бути або індивідуальна форма (ви та супервізор), або ж групова форма підтримки (разом із вами в групі може бути від 2 до 10 учасників).

Групова супервізія має свої переваги, адже вона дає змогу в безпечному середовищі відкрито обмінюватися досвідом, навчатися одне в одного, отримувати підтримку колег, розвивати командну взаємодію та разом знаходити рішення професійних викликів.

Зверніть увагу! Групова супервізія базується на розгляді та обговоренні кейсів супервізантів.

Слово «кейс» у цьому випадку означає реальну конкретну ситуацію, яку потрібно вивчити, проаналізувати та знайти оптимальне рішення.

Групова супервізія, як і індивідуальна, може проводитися в різних формах (очно, дистанційно, очно-дистанційно). Вибір залежить від методів взаємодії, які обирає супервізор, кількості учасників та принципу їх об'єднання, засобів комунікації, загальної мети супервізійного процесу, безпекової ситуації. Ефективною ця форма буде за умови, що всі супервізанти звернулися до супервізора зі схожим запитом.

Наприклад, ви можете замовити групову супервізію з колегами по паралелі й вас хвилює один з аспектів викладання в цих класах. Ви можете замовити групову супервізію, якщо ви вчителі однієї школи, громади й прагнете розібратися в конкретному питанні. Тоді супервізору буде зручно проводити сесії в очному форматі. Супервізор може сам запропонувати вам стати учасником групової супервізії, якщо ваш запит близький до запитів педагогів, що звернулися до нього. Варіантів багато, ви можете обрати зручний. Головне — захотіти бути супервізантом!

Як формується група для супервізії?

Групи можуть створюватися в різний спосіб залежно від професійного запиту педагогів.

Це може бути:

- спільна тема чи проблема, яка потребує обговорення та підтримки;
- бажання працювати з конкретним супервізором-експертом у певній галузі.

Для цього фахівці центру професійного розвитку педагогічних працівників (ЦПРПП), лідери професійних спільнот, адміністрація ЗЗСО або координатори супервізії можуть попередньо провести **анкетування чи опитування серед педагогів**, щоб зібрати запити, визначити актуальні теми та сформувати тематичні групи.

Способи формування групи для групової супервізії

01

Група за темою / питанням

Група формується за темою чи питанням, з якого педагоги потребують професійної допомоги

02

Група за особою супервізора

Група формується за запитом педагогів щодо здійснення супервізії конкретним супервізором, який є експертом з відповідного напрямку

Звідки дізнатися про участь у груповій супервізії?

Інформацію про можливість участі в груповій супервізії ви можете отримати через різні канали, зокрема через:

1) Заклади післядипломної педагогічної освіти (ЗППО):

- під час курсів підвищення кваліфікації можна звернутися до відповідальних осіб, які опікуються питанням супервізії;
- можливі індивідуальні зустрічі з представниками ЗППО у вашому закладі;
- переглядайте тематичну сторінку про супервізію на сайті ЗППО.

2) Центри професійного розвитку педагогічних працівників (ЦПРПП)

- отримайте консультацію про суть супервізії, у який спосіб може надаватися професійна підтримка та допомога, коли і як формуються групи;
- дізнайтеся, які супервізори працюють за вашим напрямом, ознайомтеся з їхніми профілями.

3) Професійні спільноти педагогів:

- беріть участь у тематичних зустрічах, форумах, дискусіях онлайн і наживо.

4) Внутрішні шкільні чати:

- слідкуйте за повідомленнями адміністрації або колег.

**Інформування
про процедуру
супервізії**

01

03

**Інформування
про
супервізорів**

**Інформування
про тематику
супервізії**

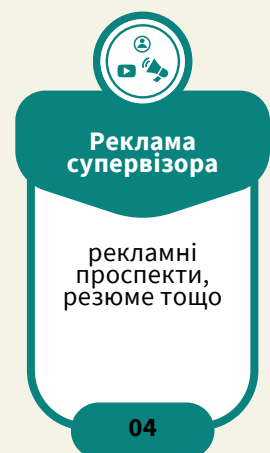
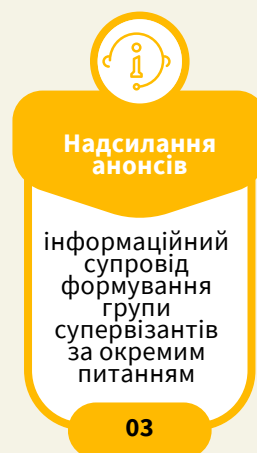
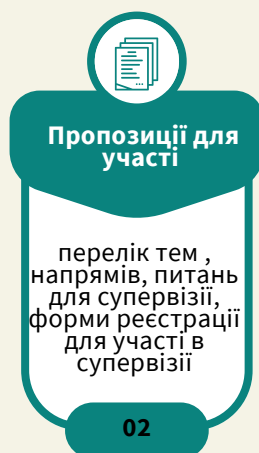
02

04

**Інформування
про
формування
групи**

5) Електронну пошту та соцмережі:

- переглядайте брошури, анонси, реєстраційні форми, які надсилають ваш заклад, ЦПРПП або ЗППО;
- підписуйтеся на сторінки професійних спільнот.

Супервізія — де взяти інформацію?

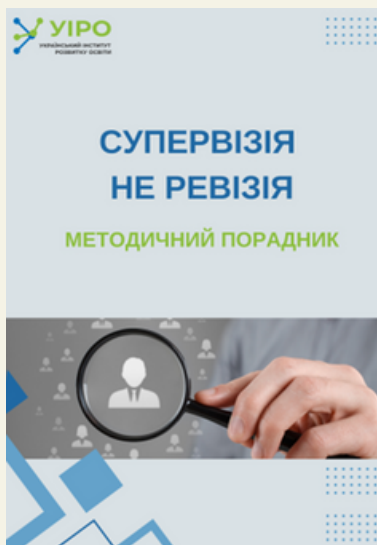
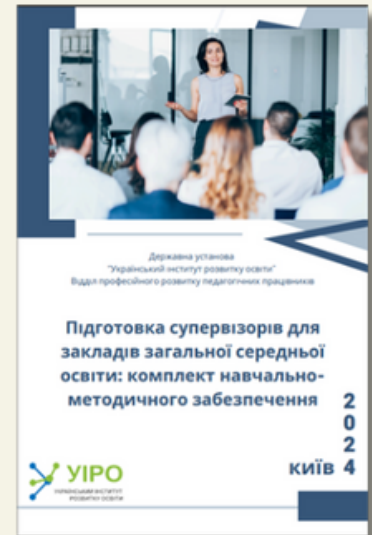

Якщо ви хочете більше дізнатися про супервізію, особливості процесу й переваги, пропонуємо вам методичні матеріали, розроблені фахівцями відділу професійного розвитку педагогічних працівників державної установи «Український інститут розвитку освіти».

Ми підготували для вас комплект навчально-методичного забезпечення з питань супервізії. Він містить 12 брошур. Інформація в цих брошурах викладена стисло й схематично. Посібники візуалізовані та наповнені практичними кейсами. І вам як потенційному супервізанту буде цікаво ознайомитися перед початком супервізії з її особливостями та перебігом.

[Борисенко Ю., Венгловська О., Гладкова Г., Новик І., Стягунова О. Підготовка супервізорів для закладів загальної середньої освіти : комплект навчально-методичного забезпечення. Київ. УІРО. 2024. 10 с.](#)

Найбільш точним навігатором для супервізорів та супервізантів у світі супервізії є методичний poradnik «Супервізія не ревізія». Видання містить відповіді на поширені запитання щодо надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам. Після ознайомлення ви точно зрозумієте, навіщо вам супервізія, як вона організовується та в чому її користь для супервізанта.

[Супервізія не ревізія : методичний poradnik / Ю. О. Борисенко, О. А. Венгловська, Г. В. Гладкова, І. М. Новик, О. О. Стягунова, О. Ф. Федоренко, Я. В. Шеховцова. Київ : УІРО, 2025. 245 с.](#)

Інформація про супервізію узагальнена на сайті Українського інституту розвитку освіти в розділі «Професійний розвиток» <https://uied.org.ua/profesijnyj-rozvytok/>

Ми підготували для вас цікаві розділи:

- Супервізія: нормативно-правова база
- Методичний порадник «Супервізія не ревізія»
- Список супервізорів для вчителів предмета «Захист України» (2025)
- Список супервізорів на всеукраїнському рівні (2024)
- Підвищення кваліфікації тренерів супервізорів (2025)
- Моніторинг здійснення супервізії
- Підготовка тренерів для навчання супервізорів
- Матеріали для тренерів та супервізорів
- Моніторинг здійснення супервізії

Ви зможете знайти те, що вам потрібно або цікавить. А головне — ви зможете обрати свого супервізора!

Супервізія і супер Я

Автори:

Борисенко Юлія, методист відділу професійного розвитку педагогічних працівників державної установи «Український інститут розвитку освіти»

Касатова Ольга, методист відділу професійного розвитку педагогічних працівників державної установи «Український інститут розвитку освіти»

Стягунова Ольга, кандидат педагогічних наук, методист відділу професійного розвитку педагогічних працівників державної установи «Український інститут розвитку освіти»

Фільчакова Тамара, методист відділу професійного розвитку педагогічних працівників державної установи «Український інститут розвитку освіти»

Шеховцова Яна, методист відділу професійного розвитку педагогічних працівників державної установи «Український інститут розвитку освіти»

Супервізія і супер Я : супервізійний гайдбук. Борисенко Ю., Касатова О., Стягунова О., Фільчакова Т., Шеховцова Я. Київ. УІРО. 2025. 31с.
